

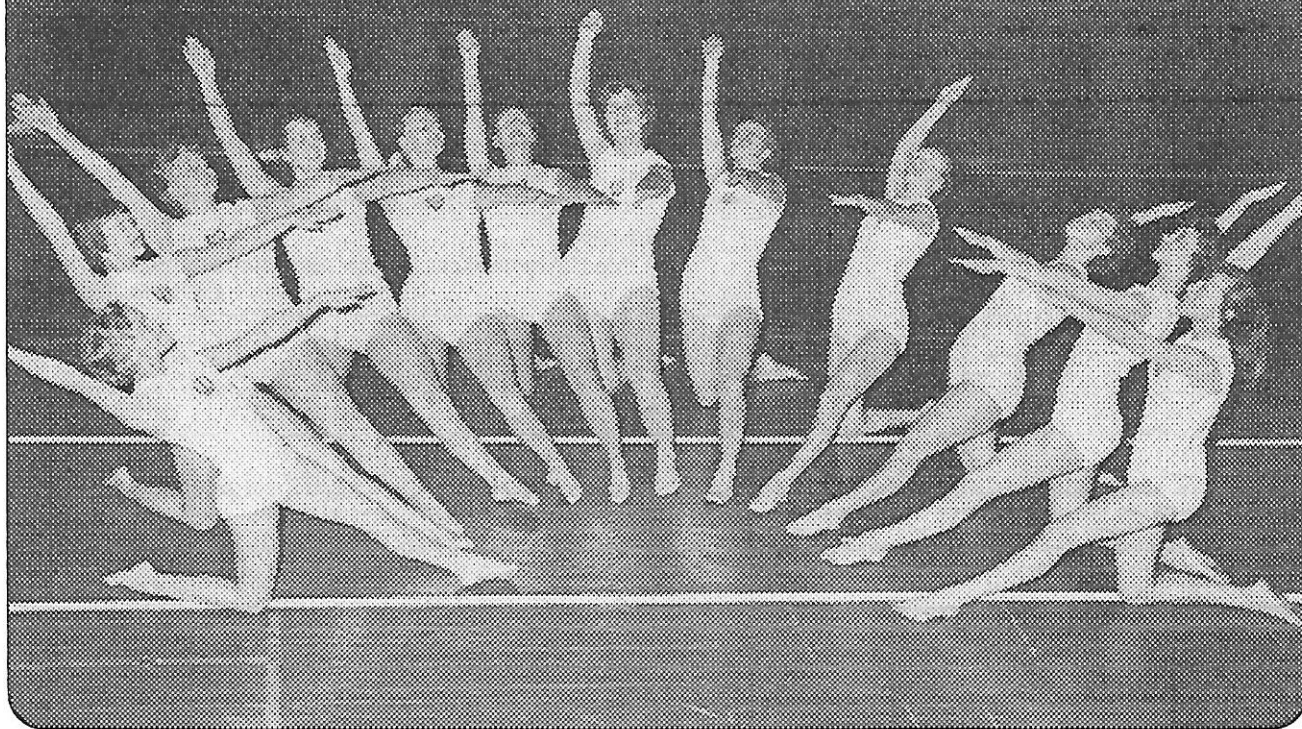
GIHF- Gästrike Idrottens Historiska Förening

Nr 1 april 1998 - Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —

Sandvikens GA 60 år

En stor aktiv förening

Sandvikens GA har ända sen starten synts i Sandviken, mest med sin årliga uppvisning i Jernvallens idrottshall på våren, men på senare år allt oftare ute i stadsmiljön. Spänst och vackra rörelser har alltid lockat en stor publik.

Sandvikens Gymnastikavdelning fyller 60 år i år. Firandet inleddes 21 mars med en jubileumsfest i Valhalla. Dessutom presenteras 60-åringen i fyra veckor från 23 mars med en mindre utställning i Folkbiblioteket i Folkets Hus, två veckor, och sen i Jernvallens idrottshall.

En jubileumsuppvisning ordnas på Jernvallen söndag 19 april. Temat är föreningens historia.

Jubilarens egna gymnaster och en trupp från KFUM Stockholm deltar. Gästruppen är svensk och nordisk mästare i just truppgymnastik. I Gymnastikens Hus i Björksåtra, före detta badet, har verksamheten kommit igång rejält, och SGA har fått ny livskraft och chans att få kontakt med nya grupper av ungdomar, inte minst genom närheten till grannen Björksåtrasskolan.

Lars Lundberg omvaldes också nyligen till ordförande i SGA.

I årsmötet deltog hedersmedlemmarna Asta Gaude och Erik Lindholm.

Erik Lindholm var med i den första styrelsen och ingick även i det arbetsutskott, som hösten 1937 förberedde föreningsbildningen. Den hade anknytning till att Jernvallen byggdes 1937, och den första etappen invigdes i november 1937.

Gymnastiken kom till Sandviken i början av 1900-talet och fanns i många föreningar. Inte minst i Sandvikens Gymnastikklubb, bildad 1908, men också i Sandvikens IF, Sandvikens AIK, Sandvikens Kvinnliga Gymnastikklubb och i IOGT.

Sandvikens GA skulle vara en paraplyorganisation för gymnastik.

Doktor Anders H Backman valdes till ordförande. Han hade ingen anknytning till någon av de föreningar som sysslat med gymnastik, och var ett samlande namn. Det var dessutom Dagmar Helmer (gift Lindh), som valdes in i styrelsen och senare varit ordförande.

SGA omfattade 1938-1939 15 avdelningar och 429 gymnaster.

Föreningen hade vid senaste årsskiftet 1.428 aktiva medlemmar. Något flera hade den såväl 1968 som 1978, och SGA har genom alla år haft en stark förankring i Sandvikens samhälle.

Den första gymnastikuppvisningen i Sandviken bjöd medlemmar från Stjärnan (Sandvikens AIK från 1907) på 1902. Bland åskådarna fanns brukspatron Anders Henrik Göransson, och han blev imponerad av pojknas strömhopp över plinten.

Sofiaflickorna under Maja Carlquist tjugade sandviksborna på Jernvallen 1939 och 1940.

Våren 1941 svarade SGA för en uppvisning, som är en tradition i dag. Premiären lockade flera än som kunde tas in i sporthallen, och det krävde en repris tre dagar. Sen dess är det alltid mycket välbesatt på Jernvallens läktare, när SGA har sin våruppvisning i april.

Tävlingsgymnastiken nådde Sandviken i mitten och slutet av 1940-talet.

Sandviken, Gävle och Örebro räknades då, som gymnastikens starkaste fästen i landet.

SM i fyrkamp arrangerades 1951. Nordiske mästaren Börje Stattin, Gävle, vann till slut och tog sin första SM-titel inför 1.700 personer. Kvinnliga truppen till Helsingfors-OS 1952 var senare på besök i Jernvallens idrottshall.

SGA hade förresten en gymnast, schweizaren Erich Peters, i svenska OS-laget.

Gun-Britt Broman (gift Svedell) kom tidigt in i gymnastiken, men det var först i DM 1951 som hon blev ett aktat namn (för Gefle GF). Året efter tävlade hon för SGA i SM. Och då hade hon hjälp av ledaren Asta Gaude.

Gun-Britt kom åtta i SM-premiären, fyra året efter och kom på bronsplats 1955.

1954 var hon med i den trupp som kom på bronsplats i gruppfristående under VM i Rom..

Sören Fagerlund, Gun Åhman (Hammarsten), Eugen Malm och Sonja Fagerlund var på mycket hög nivå i slutet av 1950-talet eller i början av 1960-talet.

Sonja och Gun var på tal för OS 1960, men de kom inte med dit. Men sandviksborna fick se mycket god gymnastik även under 1960-talet. SM i mångkamp för herrar utkämpades 1961 på Jernvallen. Mästare blev William Thoreson, Göteborg.

Skol-SM arrangerades 1967.

I mitten av 1970-talet fick SGA fram Per Edlund, som i Västerås blev landslagsman. Catrin Alm var en av klubbens bästa gymnaster på 1980-talet. SGA har även satsat på trupper, och flera har med framgång tävlat mot Sverigeeliten sen 1980-talet.

Familjen Lundberg har betytt mycket för gymnastiken i Sandviken. Elof var ordförande, sen länge är sonen Lars det. Gun-Britt, Elofs fru, och dottern Chris har även varit mycket aktiva. Brita Fast, Berit Nilsson och tidigare Albert Gullbrantz är eller har varit pålitliga SGA:are.

De erfarnas och äldres ledarskap har alltid kompletterats med ungdomlig entusiasm, och den jubilerande föreningen har alla möjligheter att även i fortsättningen ta till sig sandviksbornas behov av rörelseglädje och positiv, fysisk fostran.

Med Gymnastikens Hus har dessutom möjligheterna ökat.

KAJ ANNEBRANT

Ett 40-årsjubileum

VM-FOTBOLLEN 1958

Sandvikens största idrottsarrangemang genom alla tider är VM i fotboll på Jernvallen 1958. Tolv städer delade på 32 VM-matcher. Ungern-Wales och Ungern-Mexiko avgjordes 8 respektive 15 juni på Jernvallen.

Ungern, som bodde på Stadshotellet, Wales och Mexiko var med i Sveriges grupp.

Hösten 1957 bildades en lokalkommitté med Gösta Vestling som ordförande. Övriga i den var Ragnar Berglund, Nils Eneström, Bertil Löthberg, Nils Isaksson, Gunnar Jansson jämte Gunnar Östlund, som satt i Svenska Fotbollförbundets styrelse.

Under det andra mötet valdes Gunnar Jansson till ansvarig för biljettförsäljningen.

SIF-Gunnar var kassör i Gästriklands Fotbollförbund. I slutet av året hade upp mot 3.000 biljetter sålts, men beskedet om att John Charles, som spelade i Juventus, fick ställa upp i Wales lag, fick intresset för VM att öka.

Ungern spelade två träningsmatcher på Norra idrottsplatsen inför gratispublik.

Högbo AIK kom undan med 1-2, sen Latte Eklund gjort 1-0. Årsunda IF mötte ett mer tätt Ungern, som vann med 14-0. Målvakten Grosics fick ett skott mot sig under den matchen.

I juni kläddes Sandviken i festskrud. VM-mössor, VM-vimplar, fotbollsdockor och mycket annat såldes. I flera konditoriers skyltfönster låg fotbollsplaner i grön marzipan med flaggor i brittiska, mexikanska, svenska och ungerska

färgerna. Och hundratals flaggstänger sattes upp runt om i Sandviken. Det ökade feststämningen.

8 juni 1958 såg 17.000 personer Ungern och Wales spela 1-1. John Charles nickade in 1-1. Lennart Hyland refererade matchen. Han hade anlänt i helikopter. På hedersläktaren satt en senare legendarisk Stanley Rous, då matchkommissarie - sen stor hövding i internationella förbundet, Fifa.

Han gav publiken mycket beröm

12 juni slog Sverige Ungern med 2-1 på Råsunda.

Jernvallen hade sin andra och sista VM-match 15 juni. Ungern mötte då Mexiko och segrade med klara 4-0 inför 13.310 åskådare och med mexikanska, färgsprakande entusiaster uppe på läktaren.

Idrottsantikariatet i Vällingby tänker uppmärksamma VM i Sverige med en utställning under sommaren. Den görs i samråd Riksidrottsmuséet. Vår förenings Sandviken-avdelning har del i arbetet för att få fram ett representativt underlag.

Om någon har något speciellt minne/minnessak från VM 1958, kanske ett program, kan ni ta kontakt med vår Lennart "Klangen" Andersson eller Bruno Moström. Det är enbart frågan om att få låna objekt över sommaren.

En tipskupong med VM-matcher hade Ola Forsell i Sandviken.

KAJ ANNEBRANT

Ordföranden har ordet

I förra numret av medlemsbladet efterlyste jag en bättre kontakt med de olika förbunden i distriktet och föreningarna inom "Gävle-området".

Nu har en viss kontakt etablerats med bl.a. ordföranden i Gästriklands Idrottsförbund Magnus Holst vid en personlig träff, som bör ge resultat framförallt mot de olika kommunerna. Även kanslisidan har kontaktats, där en intressant idé diskuterades, nämligen att bjuda in gamla trotjänare, som erhållit förbundets guldmedalj/guldnål. En utmärkt idé som kan tillföra vår förening många nya medlemmar.

Det viktigaste är kanske den träff, som har gjorts med ett antal Gävleledare i februari med uppföljning i mars. Detta för att bygga upp en grupp från olika idrottsföreningar i området, som gemensamt kan agera. Där kan GIHF, som opartisk göra en stor insats.

Inför de stundande årsmötet den 27 april vid Nynäsgården i Gävle har planerats ett intressant program.

Det kommer även att delas ut ett stort antal diplom, som föreningen instiftade 1995.

Sex föreningar kommer att bjudas liksom sju förtjänade ledare och aktiva. Dessa är Asta Gaude, SGA, Gun-Britt Broman-Svedell, SGA, Ture Engström, GIF, Stig Vilén, GIF, Gotte Lindberg, GGIK, Gösta Eriksson, IFK Gävle, samt Sven Högborg, JAIK.

För att inte missa någon "gammal trotjänare" som arbetat i det tysta, kan du höra av dig till vår förening om du har synpunkter.

Hittills har 27 föreningar och 21 aktiva och ledare erhållit vårt diplom. Detta visar på framsidan en bild av konståkaren "Ricken" Johansson från Gävle, som erövrade en silvermedalj vis OS i London 1908. På baksidan finns ett reportage från tävlingen. Det här är en av de äldsta bilderna av en Gästrikelympier, som tagit medalj. Med tanke på årets OS kan nämnas att det var tre svenskar först i konståkning det året.

Helge Rask

Hänt sen sist

Sandvikens bibliotek

Satsar på ett idrottsrum

Gästrikheidrottens Historiska Förening har sen länge disponerat ytor i Gästrikorummet. Det har nu flyttats upp en våning och blivit tre rum. I det ena finns idrottslitteraturen, jubileumsböcker och några exempel på gamla idrottspriser samt fotografier på Sandvikens största idrottsmän. Ett stort antal pärmar med tidningsurklipp, Lennart Anderssons, finns också där.

Dessutom omfattas idrottsminnena av videoinspelningar, som GIHF gjort.

"Zacka" och Högbo AIK

I Jernvallens publikgång

Sandvikenavdelningen lät inför bandysäsongen 1997-1998 skylta om i publikgången mellan bandyläktaren och ishallen med en minnesutställning för Gunnar Zackrisson, som gick

bort i höstas och en med 75-årsjubilerande Högbo AIK.

Zackas anhöriga har lånat ut minnessaker till GIHF på ett år i taget.

Utställningen på Jernvallen omfattar ett mindre bord med plaketter och märken, diplom samt några priser. Men dessutom en stor mängd fotografier från Zackas många idrottsår. Han kom tidigt med i Sandvikens AIKs fotbollslag och nådde även stora framgångar i bandy.

Efter drygt tjugo år som aktiv kunde han se tillbaka på två-SM-guld i bandy, landskamper i den sporten och en allsvensk säsong i fotboll samt matcher i Gästrikelaget. In i det sista var han engagerad i SAIK-Alliansen och mån om sitt SAIK.

Han hade en viktig roll i föreningens 90-årsjubileum 1991.

Han hade belönats med Riksidrottsförbundets och Gästriklands Idrottsförbunds utmärkelser, bland annat Gunnar Westbergmedaljen nr 27. Zacka hade även SAIKs förtjänstecken i guld nummer 1 (nr 2 fick Einar Ask).

Gästrikheidrotten före 1950

BLIR ÅRETS JULKLAPP 1998!!!

Gästriklands Kulturhistoria förening och Gästrikheidrottens Historiska förening har hunnit långt i förberedelserna för att ge ut Gästrikheidrotten före 1950 som årsbok i år. I slutet av februari fick Göran Severin, ordförande i GKF, manus från Sandviken och under senvintern måste han ha i stort allt textmaterial för genomläsning.

Det brinner verkligen i knutarna.

Gästrikland blev mycket tidigt ett idrottsdistrikt delvis på grund av läget som hamnstad men i mycket också för att det fanns personligheter som såg idrottens möjligheter. Det gjorde också bruksägarna i Gästrikland som från början var positiva till de anställdas idrottsintresse.

Richard Matton, Robert Carrick, Isaac Westergren och många andra gävlebor gjorde ett stort arbete för att popula-

risera all slags idrott men främst skidor, fotboll, friidrott och ishockey. I det sammanhanget kan nämnas att IFK Gävle spelade mot IFK Uppsala i första SM-finalen i bandy i Gävle 1907.

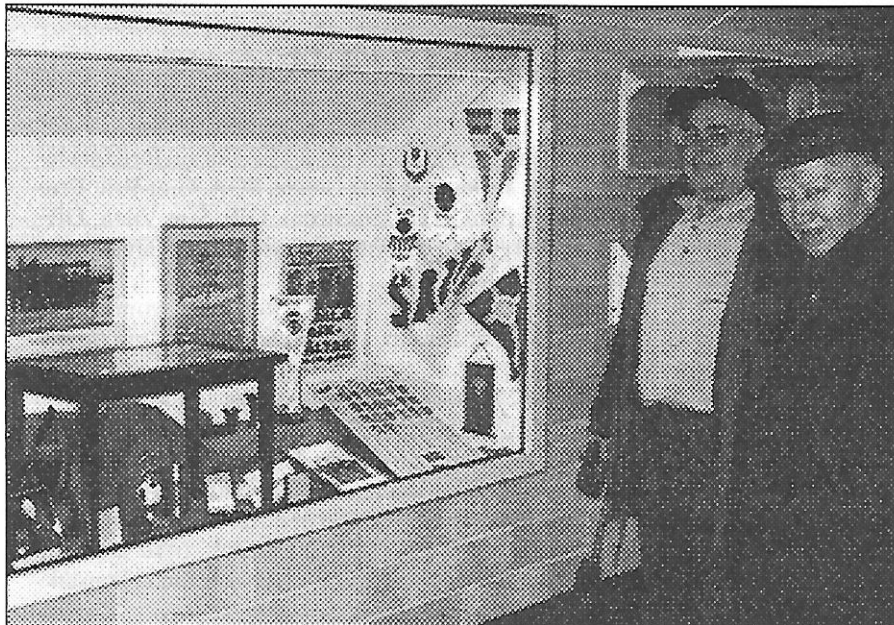
Hans Jacob Mattsson var med i den och i Sveriges första OS-lag i ishockey 1920.

Isaac Westergren tävlade på 100 meter i OS 1900 och var mecenat för OS-truppen 1920.

Rickard "Ricken" Johansson tog en silvermedalj i konståkning i London-OS 1908, och i London-OS 40 år senare erövrade Henry Eriksson, Gefle IF, guldmedaljen på 1.500 m. I andra idrotter har Gästrikklubbar blivit svenska mästare eller fått individuella mästare.

KAJ ANNEBRANT

Lennart Andersson, till vänster, och Bruno Moström har tillsammans med Kaj Annebrant gjort Gunnar Zackrissons minnesutställning i publikgången i Jernvallens bandystadion. I texter och bilder skildras en stor idrottsmans och ledares gärningar.

Sandvikens IF 80 år

Sandvikens IF, Sveriges 16:e bästa fotbollsklubb genom alla tider, fyller 80 år i höst. Den 3 november antogs stadgarna, men redan 6 juli 1918 kom idén om att bilda en klubb under en resa från en vänskapsmatch i Hedesunda.

Sandvikenlaget, mycket unga pojkar och påläggskalvar i Sandvikens AIK, hade åkt till Hedesunda för att mätta sina magar i slutet av första världskriget. Sandvikens IF stod det på matchaffischen, även om det inte fanns någon förening med det namnet.

Men det blev en på initiativ av Helge Sörblom. Han valdes till sekreterare i november och är känd som ur-SIF:are. Gunnar Östlund fick förtroendet som ordförande och kassör. Han blev med tiden invald i Svenska Fotbollförbundets styrelse och hade stor del i att Sandviken kom ifråga som spelplats under VM i fotboll 1958.

SIF spelade sin första DM-final 1921 och har spelat 21 allsvenska säsonger, den första 1929 och den senaste 1961. En tredje- och tre fjärdeplatser har SIF som toppar, och 15 spelare har spelat i landslaget, varav tre deltagit i VM 1934 (Gösta Dunker) och 1938 (Ivar Eriksson och Olle Källgren).

Meste allsvenske spelare: Olle Källgren, 22 matcher.

Meste allsvenske målskytt: Bertil "Dansködaren" Ericsson, 131 mål.

Flest A-lagsmatcher: Fred Eklöf, 483 matcher.

Publikrekord på Norra Idrottsplatsen: 9.415 åskådare mot AIK 1936

Publikrekord på Jernvallen: 20.263 åskådare 27 oktober 1957 mot IFK Norrköping (2-2).

Duktig idrottsledare

Duktiga idrottsledare finns det många. En av dessa är Sven Högberg, 82 år, i Jädraås AIK. Främst har han ägnat skididrotten sina tjänster. I 67 år har han ägnat tid åt det.

Hans insatser började 1932 och först i vinter kunde han se skidtävlingar från publikplats.

– Ja 1932 bildades Ockelbo skidklubb sektion i Jädraås och då, som 16-åring, var jag med och hjälpte till och trampade spår för en klubbävling. Då ganska jobbigt med primitiva skidor att trampa både spår och stavfäste i djup snö.

Men på 60-talet kom en stor utveckling då Jädraås var först i Gästrikland att bli innehavare av en snöskoter (Ockelbo förstås).

– Ja med den upplevde man många strapatser.

Sven Högberg minns när han satt fast mitt i skogen. Här blev en av Gästriklands bättre skidåkare, Stig Jäder, från Jäderfors, räddare i nöden som vid sin träningsstur kunde hjälpa Sven få loss skotern i den djupa snön.

En annan gång i tösnön fastnade Sven Högberg med skotern klockan elva på kvällen, och han kan inte glömma vilket arbete han hade med att få skotern igång. Det blev sent på natten innan han kom hem.

– Många intermezzon fanns det på gamla tiden inte minst med skidbindningarna (tygor). Jag minns vad lättare det blev på 30-talet när Åshammars skidstjärna Per-Erik Eriksson kom med Åshammarsbindningarna, som hade rem bakom vristen.

– Har du själv varit aktiv inom skidsporten?

– Inte i större omfattning utan varit en medelmåtta även om jag åkt budkavle för Ockelbo SK.

Sveriges äldsta korpstafett var Sven Högberg med och startade 1939 och själv har han åkt 48 korplopp.

– Det har varit en rolig tid att som idrottsledare och följa utvecklingen säger Sven, som gillat att arbeta på fältet då administrativa insatser inte passat honom. En härlig veteran måste vi säga.

Bert Johansson

Jernvallen 60 år

En kväll som aldrig återkommer - Jernvallens 60 år 18 november
Jernvallens idrottshall invigdes 19 november 1937 med handboll.
Det första målet gjordes av Bertil Ericsson i Sandvikens II. Han, 89
år, var en gäst, när Arena Jernvallen, GIHF och Sandvikens kom-
mun firade 60-årsjubiléet.

Det skedde en dag för tidigt på grund av elitseriematchen SAIK-
Hammarby i bandy den rätta dagen. Men då avslutades vårt firande
med festfyrverkeri och en intervju med Valter Nyström på inner-
plan..

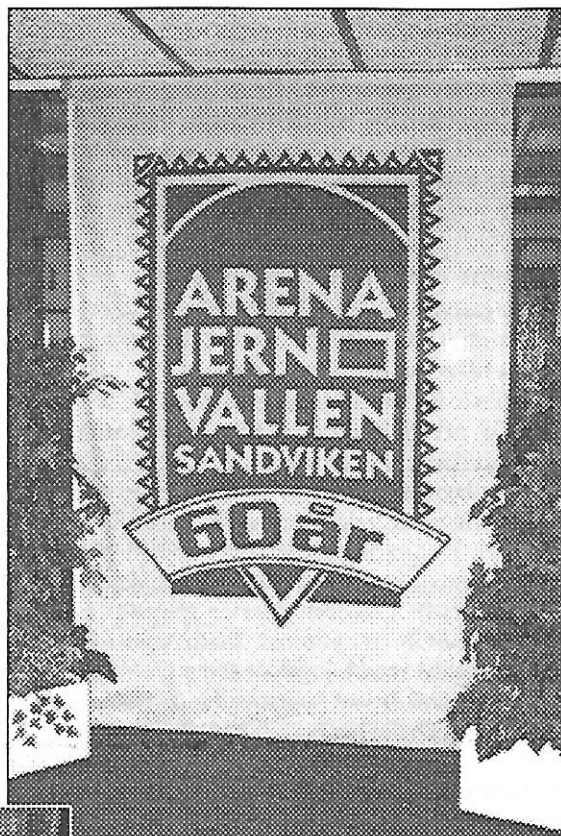
En kväll att minnas lockade minst 800 personer och omfattade ett
brett program, där bredden i nutida aktiviteter presenterades av res-
pektive förening. I entréhallen fanns en skärmställning med min-
nesbilder från de 60 åren.

Idrottsskaféet med Bertil "Danskdödaren" Ericsson, Gunnar An-
dersson, Oscar Alm, Sigge Kihlström, Bruno Moström, Svea Hall-
gren, Gunnar Jansson, Olle Fors, Vidar Tholén och Gun-Britt Svedell
bland andra blev en höjdpunkt.

En dryg timme präglad av idrottshistoria med kvalitet.

Sven Karlsson och Kaj Annebrant samtalade om Jernvallen på
1950- och 1960-talet med, populära gymnastikdirektören Svea Hall-
gren, 91 år, samtalen med Laban Arnesson, Fredrik Luhr och många
fler kändisar från Sandvikens läroverks idrottsliga storhetstid i mit-
ten av 1950-talet blev också mycket uppskattat.

Lars Blomgren, Sandvikens Idrottsråds ordförande, knöt an till
dagens aktiva genom att dela ut Mästarämnet 1997 till mountine-
bikecyklisten Anders Wickholm. Och kvällen avslutades i positiv

*Kommunalrådet Inga Hagström
berättar idrottsminnen i
Jernvallens servering inför bland
andra Olle Fors, Helge Rask,
Svea Hallgren och Bruno
Moström.*

*Dagmar Lindh, till vänster,
Sven Karlsson, Oscar Alm,
Gunnar Jansson och Bertil
Ericsson, i bakgrunden Valter
Nyström, lyssnar på Inga
Hagströms tal om idrottens
betydelse i samhället.*

anda med Framtidens Jernvallen, där bland
andra kommunalrådet Stefan Hedin, slog fast
att idrotten betyder mycket för Sandvikens
kommun.

Jubileumstallrik, underhållning med Alf
Jansson jubeltrio, en pristävling och gratis fika
fanns som andra inslag under den storslagna
jubileumskvällen, som sent ska glömmas. Det
är bland annat Sandviken Televisions video-
inspelningar en garant för.

Ett omfattande arbete låg bakom fest-
kvällen, men de många timmarna var väl an-
vända.

KAJ ANNEBRANT

"Sedan Riksförbundet för Gefle distrikt för fotboll under en följd av säsonger lett och anordnat fotbollstävlingar inom Gefle distrikt övertog nybildade Gestriklands Idrottsförbund genom sin avdelningsstyrelse för fotboll och bandy ledning av denna verksamhet från och med säsongen 1907."

Tävlingar och tävlingsdeltagare

Avdelningsstyrelsen inbjöd till distriktsmästerskap i fotboll som samtidigt gällde kvalificering till svenska mästerskapen samt till serietävlingar i fotboll.

Från Gävle inkom anmälningar från Gefle IF, IFK Gävle, Gefle SGF och IF Drott, som tillsammans anmälde 8 lag. Från Sandviken anmälde Sandvikens AIK två lag, Sandvikens IF ett lag och Skutskärs IF ett lag.

Serietävlingarna indelades med hänsyn till skicklighet i två klasser. I klass I spelade Gefle IF, IFK Gävle, Gefle SGF och Sandvikens AIK. I klass II Sandvikens IF, IF Drott och Skutskärs IF. I reservlagsserien spelade Gefle IF, IFK Gävle, Gefle SGF, IF Drott och Sandvikens AIK.

"Av detta antal anmälningar att döma synes fotbollsspelats popularitet, särskilt vad landsbygden beträffar, vara i stadig stigande och det har tydligen visat sig i slutet av denna säsong då ett flertal bollklubbar och idrottsföreningar bildats i landsorten men ej registrerats som medlemmar i förbundet, vilket torde bli fallet till nästa säsong."

Fotbollsplanerna

Denna säsong – 1907 – har idrottsplatsen i Sandviken undergått en fullständig omplanering och utvidgning samt omgärdats med staket. Förutom idrottsplatsen vid Strömdalen har Gävle även använt ytterligare en bollplan nämligen den vid militärhögskolan – nuvarande Borgarskolan – som befälhavaren vänligen upplåtit åt IFK Gävle, Gefle SGF och IF Drott, som ej använt bollplan vid Strömdalen. I södra delen av distriktet har en nylagd och brukbar bollplan tillhörig Bodarnas IF använts.

Ekonomi

"För att i möjligaste mån kunna ge domarna och spelarna i lagen reseersättning och för att täcka administrationskostnaderna samt för att tillföra förbundet någon inkomst träffade avdelningsstyrelsen i början av säsongen avtal om att utlysa bolltävlingar få disponera idrottsplatserna mot en viss

procent av inkomsterna, varvid styrelsen vid Strömdalen förbehöll sig 50%, under det att Sandvikens plan åtnöjde sig med 25% och militärskolan med 10% av bruttoinkomsterna vid varje tävling."

Vid matcherna fanns tryckta program som tilldelades spelare, domare och funktionärer och till publiken som betalade 10 öre. Entréavgiften till klass I matcherna var 25 öre och klass II 10 öre. Pressen, funktionärer och ledamöter av förbunds- och avdelningsstyrelsen hade fri entré.

De arrangerade matcherna följdes med stort intresse av allmänheten. DM-finalen mellan Sandvikens AIK – Gefle IF samlade stor publik ej minst från landsorten. 648 sandvikesbor hade kommit med extratåg för att ge SAIK sitt stöd i bortamatchen.

Vid större matcher var det underhållning av Skarpskytteföreningens musikkår.

Resultat från säsongen 1907

Serie klass I	sp	v	oa	f	mål	p
Sandvikens AIK	6	4	2	0	24- 6	10
IFK Gävle	6	4	2	0	23- 5	10
Gefle IF	6	2	0	4	10-15	4
GSGF	6	0	0	6	5-36	0

Serie klass II	sp	v	oa	f	mål	p
IF Drott	4	3	0	1	16- 3	6
Sandvikens IF	4	3	0	1	11-15	6
Skutskärs IF	4	0	0	4	8-17	0

Reservlagsserien	sp	v	oa	f	mål	p
Sandvikens AIK	4	0	0	0	16- 4	8
IFK Gävle	4	3	0	1	15-10	6
Gefle IF	4	2	2	2	4- 8	4
GSGF	4	0	1	3	3- 8	1
IF Drott	4	0	1	3	3-11	1

Distriktsmästerskapen vanns av Sandvikens AIK som i finalen besegrade Gefle IF med 5-3. DM-mästarna fick fr.o.m. denna säsong SFF:s DM-tecken.

Inom distriktet hölls även tävlingar för juniorlag. Det var stort intresse för det uppsatta vandringpriset, som erövrades för 3:e gången av IFK Gävles juniorer.

Under säsongen har två spelare begått brott mot spelets regler och erhöll 14 dagars diskvalifikation.

Anders Eriksson

Svenska SM-guld på skidor

Vidar Martinelle har skrivit en tredje bok om våra främsta skidåkare. Den är fylld med lättläst text, bilder och statistik och omfattar 70 år på 224 sidor. Vidars personporträtt är plus för hans bok Svenska VM-guld på skidor med det mesta från Cortina 1927 till och med Trondheim för ett år sen.

Källorna är mycket väl dokumenterade, och boken rekommenderas för alla skidvänner.

Det kan köpas genom författaren i Järna och är tryckt hos Fingraf Tryckeri i Södertälje.

Bokens ISBN-nummer är 91-63055-31-7.

KAJ ANNEBRANT

Gunder Hägg som staty

Gunder och Guld-Henry –

historiska jubilarer i år

Gunder Hägg har 1998 fyllt sina 80 år. Dessutom är det precis 55 år sedan han återkom hem till Gävle från sin under krigsåret 1943 spännande och ovanliga USA turné. Samtidigt är det i år femtioårig idrottshistoria, när Henry Eriksson blev "Guld Henry" vid OS i London 1948.

I Gästriklands Idrottshistoria finns inte många minnen av sådan dignitet. Hur det gick till när Gunder Hägg blev staty som löpare och hur legendariska All Sport i sitt olympianummer 1948 med nerv och närhet skildrade guldlöppet kan ni läsa här.

Gunder Hägg som staty

På Strömvallen blev det ett folkligt och varmt mottagande, när Gunder Hägg kom hem 1943 från USA. I den höga stämning som rådde var publiken med på initiativet att samla till ett monument till idrottens och Gunder Häggs ära. Delvis fick man ihop pengar till ett minnesmärke. Med tiden skulle 3 000 gävlebor lämna bidrag.

Konflikter och olika uppfattningar har ofta varit vanliga när idrottens stora skall hyllas och kommas ihåg för framtiden. Insamlingskommittén och stadens idrottsfolk hade snart delade mening om minnesmärket.

Kommittén hade avancerade konstnärliga kontakter med den mycket erkände Erik Grate och avsåg att inköpa hans verk Sommar, vilket visserligen föreställde en yngling men utan direkt hänsyftning på idrott. Istället skulle på statyns sockel finnas en rad idrottsmotiv i reliefer.

De mest aktiva motståndarna bland idrottsfolket ville ha ett minne av Gunder Hägg utanför Strömvallen. Spänningen steg till både konstnärlig och idrottshistoriskt intressant nivå. När så frågan skall avgöras i stadsfullmäktige hade Gästriklands idrottsföreningar samfällt uttalat sig för en idrottsstaty utanför Strömvallen.

Ansvariga i kommittén var i ett svårt dilemma, eftersom de redan ingått avtal med Grate om hans konstverk. Detta blev dock aldrig förverkligat. Däremot kom till sist Olof Ahlbergs Löparen på plats utanför Strömvallen. Ahlberg hade precis som Gunder Hägg sina rötter i Jämtland, där det sedan länge funnits duktiga träsnidare i hans släkt. Med tiden hade han blivit mycket erkänd för sina monumentala verk såväl i Sverige som utlandet. Löparen var från början en statyett donerad till Nationalmuseum. Konstnären uttalade tydligt att Gunder Hägg varit modell till statyn.

Först 1947 efter alla komplikationer kunde så Gunder Hägg för alltid symbolisera alla löpare med sitt lätta och fullkomliga löpsteg utanför Strömvallen.

Bo Nordlund

GRUPP FÖR

Gävles Idrottshistoria

Gästrikleidrottens Historiska Förening har hittills skapat goda kontakter med kommunansvariga i Sandviken. Föreningen har ambitionen att upprätta liknande kontakter med intresserade folkvalda och tjänstemän och framförallt med föreningar i alla gästrikekommuner.

Därför hade styrelsens Helge Rask, Anders Eriksson och Bo Nordlund kallat samman en grupp idrottshistoriskt betydelsefulla personer till en träff i Gävle.

Den omfattande verksamhet som varit i Sandviken presenterades. Särskilt var idrottsrådet och samlingen kring Jernvallen och dess historia betygt där. Liksom entusiastisk dokumentation i föreningarna och utställningar på Jernvallen och biblioteket. En liknande övergripande organisation och aktivitet för idrottskultur i Gävle diskuterades.

Gruppen som samlats representerade Gefle IF genom Mats Åkerlind, Erik Proos och Bo Brügge, Brynäs IF genom Folke

Sundmark och Gävle GIK genom Nils Frölander. Vidare deltog Gävle kommuns arkivchef Väinö Helgesson.

Mycket idrottshistoriskt arbete var gjort i de representerade föreningarna, som också har sin historia väldokumenterad. Klubbarna har också sammankomster för sina gamla aktiva. En framtida målsättning var att dokumentera gamla idrottsprofiler i Gävle samt att anordna tematräffar kring stadens idrottshistoria.

Gruppen beslöt att samlas till ytterligare ett planeringsmöte, som sedan skulle kalla andra föreningar och idrottshistoriskt intressanta personer i Gävle till en större sammankomst. En målsättning var också att till Gästrikleidrottens Historiska Förenings styrelse adjungera en särskild representant för Gävleidrotten.

Bo Nordlund

EFTER FEMTONHUNDRA

som blev Sveriges förnämsta seger i
fri idrott... Specialintervju av Starmoon

Tre svenskar i täten!

Klockan ringer för sista varvet! Henry Eriksson börjar spurten, följd av Lennart Strand och Sägmyra. Därefter löper Slijkhuis, Holland, Hansenne, Frankrike, Cevona, Tjeckoslovakien, och Nankeville, England.

London 7 augusti — 48.

I drottman i största allmänhet är som bekant ett glatt och livat släkte, och mitt sällskap ut till det olympiska läget i Richmond i dag jävade på intet sätt detta påstående. Det var fyra medlemmar av Cubas trupp, och deras presentation av sitt hemlands folkvisor under bussresan och den följande promenaden hade faktiskt varit något för Sven Jerring att för-eviga på stålband. Men flera musikaliska sensationer väntade mig, sedan jag tagit farväl av mina muntra vänner från Havana — jag hade nöjet höra Lennart Strand, olympisk silvermedaljör på 1.500, blåsa Fosters "Gamle Svarte Joe" på bakelitflöjt. Och att sångarglädjen inte bara finns hos cubanerna, bevisade Erik Ahlden, Roland Nilsson, "Sägmyra" m. fl. svenska idrottsgrabbar i rum nr 17...

Igår satt jag på Wembleys pressläktare och såg Spelens Stora Lopp äga rum. I strilande regn och på plaskvåta banor. Starten för finalen på 1.500 var utsatt till klockan 5, och ungefär en kvart före gjorde rivalerna i den betydelsefulla kraftmätningen sin entré på banan. Av de våra syntes blonde Strand först, skrudad i svart regnrock, och han fick snart sällskap av mörke "Sägmyra", iklädd en vit dito — en rätt lustig kontrastverkan. De båda begynte jogga omkring på gräsplanen, och så dök Henry Eriksson upp i kort, grön olje-rock — svenska laget var fulltaligt. Fruktade fransmannen Hansenne kom travande med röd toppluva och rev ned applåder från sina landsmän på läktarna. De gav ljud åt sina segerförhoppningar genom att taktfast ropa "Hansenne! Hansenne!" men överröstades ledigt, när den svenska hejarklacken klämde i med sitt traditionella "Heja, grabbar..." o. s. v. Dansken Jörgensen mjukade upp sig med diverse armsvängningar och knäböjningar; holländaren Slijkhuis — Spelens verkliga allround-löpare — joggade sida vid sida med finnen Denis Johansson i en vid cirkel, och tjecken Cevona provade den vattendränkta, tegelröda "stybben." Så åkte regnplagg och overaller av, och de tolv finalisterna i XIV:e Olympiadens paraderlopp radade upp sig på startlinjen. Tystnaden sänkte sig över Empire Stadium... Tjuvstart, ny joggning — och skottet gick. Den väldiga löparstriden hade begynt. 3 minuter, 49 sekunder och 8/10-dels dito senare lade segraren bröstet i otulltråden — och segraren var svensk. Henry Eriksson, brandsoldat från Gävle, hade vunnit den kanske mest åtrådda av alla de olympiska guldmedaljerna.

Lennart Strand tog silvret. Han fick slåss för allt vad han var värd för att bärga det. Och Sägmyra gick i mål som 5:a.

— Jag gjorde mitt livs lopp...

— Hur kändes det att bryta målsnöret som segrare? frågar intervjuaren Henry Eriksson.

— Det var en härlig känsla och ett oförglömligt ögonblick. Vissheten om att jag lyckats vinna var liksom överväldigande, och jag kunde knappt tro, att det var sant. Det var som om en dröm blivit verklighet...

— Hade du inte räknat med seger?

— Jag hade naturligtvis hoppats, men därifrån och till att på allvar räkna med att kunna vinna är ju steget långt. När det började regna på eftermiddagen, sjönk mina förhoppningar en hel del, eftersom jag alltid haft svårt att göra mig gällande på våta banor. Men så tänkte jag på, att mina medtävlare får det lika svårt, och att det är dumt att känna sig slagen på förhand.

— Du kände dig i alla fall i prima form?

— Ja, och jag gjorde mitt livs lopp! Vem som än vinner, så skall han få en hård strid, tänkte jag under loppet, och jag var fast besluten att kämpa som aldrig förr.

— Kände du dig mycket trött efter loppet?

— Nej, det var inte så farligt med det. Jag kom mig liksom inte för att känna efter — glädjen över segern förtog liksom allt annat.

— Är du nöjd med din tid?

— Ja, det måste jag nog säga, att jag är. Med hänsyn till de dåliga banorna anser jag den rätt bra — den motsvarar enligt min mening cirka 3,45 på torra banor...

— Vad tänkte du om Hansennes hårda utgångsfart? Vad tror du, att han hade i sinnet?

— Att Hansenne genast kastade sig fram i täten och tog ledningen, hade jag ingenting alls emot. Han drog inte alls så hårt, som det kanske verkade — mellantiden på 800 var 2,03, och det är inte sensationellt snabbt — snarare rätt idealiskt. Vad han hade för uträkning, vet jag inte — han tyckte kanske bara, att det var besvärligt att ligga efter. När han sedan dampade ned farten efter 1000 meter ungefär, så berodde det nog på, att han helt enkelt inte orkade längre.

— Er taktik höll alltså?

— Det kan man nog säga. Vi hade räknat med, att en utlämning skulle dra första varven, och Hansennes fart var ungefär lagom för mig. Jag gick fram till ledningen precis enligt "ritningarna"...

— Väntade du dig hård strid på upploppet?

— Jag var beredd på att Lennart skulle komma, och han kom också. Men jag hade krafter nog att hålla undan!

Grattis Henry!

Henry Eriksson, född 1920, erövrade

ett EM-silver och nio SM-guld,

varav ett individuellt, fyra i lag terräng och fyra i stafett.

Han har under en längre tid varit svårt sjuk,

men det han gjort inom idrotten, som aktiv och ledare,

är mycket fint och värt att uppmärksammas

än en gång.

Grattis

SK Tirfing 75 år

SK Tirfing i Harnäs, Skutskär, blev svenska mästare i bandy efter 1-0 mot Djurgården 1930. Sex av storklubbarna deltog dock inte i SM, som en protest mot Svenska Bandyförbundet. I protesten låg att få ett nationellt seriesystem. Det drogs igång 1931, och då placerades Tirfing och Skutskärs IF som enda Gästrikelag i division I. Tirfing har förutom sitt SM-guld även ett DM-guld från början av 1930-

talet. I början av februari firades 75-årsjubileet i Skutskärs Folkets Hus.

Ett hundratal personer deltog.

Numera är Tirfings gren handboll, och de flesta aktiva är tjejer. Bandy, bordtennis, cykel, friidrott och ishockey har Tirfing lämnat bakom sig.

1998 firar inte enbart SK Tirfing och Sandvikens Gymnastikavdelningar jubileum utan även:

110 år Gävle Simsällskap

90 år Lingbo IF och Sandvikens GK (om den hålls på sparlåga än!)

85 år Sandvikens Segelsällskap

80 år Sandvikens IF

75 år Kungsgårdens Sportklubb och Seglarklubben Surfing

70 år Hamrängefjärdens IK

60 år Åmots IF, Sandvikens Bangolfklubb och Sandvikens Cykelklubb

50 år Sandvikens Motorklubb

Tre legendarer

som varit verksamma inom idrottsrörelsen sedan 30-talet, hade samlats. En gång i tiden var de kändisar, inte bara i hembyn utan i distriktet, ja i hela landet. Hur många minns dem nu?

Där bland HAIF:s enorma prissamling satt:

Stig Österberg, Fotbollsspelaren, tränaren, ledaren med framgångsrika år bakom sig i HAIF, IK Sport, Sandvikens IF, IFK Östersund mm.

Han har spelat för Gästrikland 20 gånger, för Jämtland/Härjedalen 10 gånger mm.

Med SIF spelade han i allsvenskan, med HAIF i dåvarande näst högsta serien div 2. När är Hoforsfotbollen där igen???

Han berättar: "Dä va en gång mot Brage eller va dä mot Djurgårn..."

Där satt:

Folke Jansson, Kanotisten, ledaren, allt i allo mm. Han var med från början i Hofors Kanotklubb. Klubben som bildades en decemberdag 1943.

Folke med bröder blev så småningom svenska mästare. Han blev fort en tongivande ledare i klubben och i svensk kanotsport.

Hofors kanotklubb växte väldigt fort, blev storklubb inom sporten. Världsmästare, olympier, svenska mästare fostrades i Hyen och Tolven. Många svenska mästerskap förlades i Hoforssjöarna – det senaste 1994.

Folke berättar: "Dä kom upp en liten knatte å ville försöka åå-ja han blev ju världsmästare till sist (Lars Andersson) åå-ja på den vägen ha dä vare."

Där satt:

Ingvar Dandanell, författare, hembygdsforskare mm.

Vem känner till eller minns att han en gång i tiden – slutet av 30-talet, början av 40-talet, var en av HAIF:s – ja hela landets bästa bröstsimmare?

Ingvar spelade också med i klubbens vattenpololag.

Hur många idag kommer ihåg kallbadhuset och var det låg? Hur många vet om att det har funnits ett varmbadhus med en 12-metersbassäng? Vam kommer ihåg den store tränaren och ledaren Nils Blom? Vem var Petter Östrand – en gång kanske den bäste i världen osv.

Ingvar berättar mera: "En gång på skolungdomens – jag tror dä blev svenskt rekord"...

Varför sitter "di gamle där och minns"?

Jo, undertecknad, som är styrelsemedlem i Gästriketidrottens Historiska Förening, fick i uppdrag av styrelsen att börja dokumentera idrottare och ledare från "gamla tider".

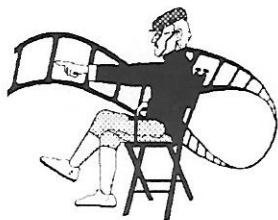
Det är så lätt att glömma "det som var en gång". Mycket av det gamla får och skall inte hamna på någon historisk skräpkammare.

Hofors Lokal TV skötte filmkameran

Lars Wickström ställde frågorna

Undertecknad är och var s.k. samordnare

Jack Jacobsson

Vi behöver hjälp!

*Vi har en fin videoutrustning i Gävle
och en bandspelare i Sandviken*

Men vi behöver medarbetare som kan hjälpa fotografera och/eller intervjua aktiva och ledare.
Vi behöver även hjälp med redigering.

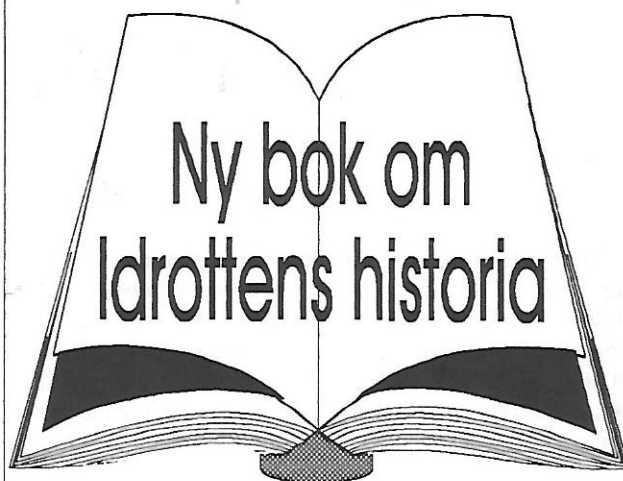
Gästrikedrottens Historiska Förening, bildad 1990

Ordförande Helge Rask, Valbo, *vice ordförande* Anders Eriksson, Gävle, *sekreterare* Bo Nordlund, Gävle, *kassör* Rune Holmgren, Storvik.

Ledamöter: Kaj Annebrant, Sandviken, Inga-Lisa Eriksson, Hofors och Bert Johansson, Ockelbo.

Adjungerade ledamöter: Lennart Andersson, Bruno Moström, båda Sandviken, och Jack Jakobsson, Hofors.

• Under 1998 ska GIHF tillsammans med Gästriklands Kulturhistoriska förening ge ut boken Gästrikedrotten före 1950.

– SEXTIO SPÄNNANDE ÅR – "Boken om Jernvallen 1937-1997"

Den omfattar 320 sidor och drygt 300 bilder.

Ett personregister med 1.600 namn,
dessutom ett med många smeknamn, finns.

Omslagsbilden i fyrfärgstryck togs när Arena Jernvallens bandystadion invigdes i december 1992.

Kultur och Fritid, Sandviken, är förlag.

Boken säljs genom bokhandeln och kostar 339 kronor.

Författare: Kaj Annebrant. Layout: Bernt Stenmark.

Kassörens ruta:

Bokslutet för år 1997 finner Du på annan plats i detta medlemsblad.
Av denna redogörelse framgår att vi fick ett kraftigt underskott på 12.200 kr.
Ett sätt att förbättra ekonomin är medlemsvärkning.

Nya föreningar hitintills 1998 är:

Gamla GIF:are Gävle, Högbo AIK, Ockelbo SK, SAIK fotboll och Sandvikens Tennisklubb.

9 nya enskilda medlemmar har också tillkommit i år.

Med dessa nya medlemmar ser fördelningen ut kommunvis enligt följande:

	Enskilda medl.	Föreningar	Obet. årsavg. 1997
Gävle	47	6	5
Hofors	19	1	0
Ockelbo	15	1	2
Sandviken	70	9	6
Övriga utanför Gästrikland	6	0	1
Summa	157	17	14

Många föreningar och enskilda kommer att få mycket glädje av denna Historiska Förenings arbete.

Därför uppmanar jag alla att bli medlemsvärvare.

Skulle Du som redan betalt årsavgift för 1998 av misstag få ett inbetalningskort så makulera detta.

Till sist: Ha en skön sommar.

Ring Rune Holmgren, tel. 0290-108 64 • Skriv till Furuvägen 27, 812 31 STORVIK.